

**Комунальний заклад вищої освіти
«Вінницький гуманітарно-педагогічний коледж»**

ПРОГРАМА
вступного іспиту
з української мови
для вступу на навчання до
Обласного наукового ліцею-пансіону
Комунального закладу вищої освіти «Вінницький
гуманітарно-педагогічний коледж»

Вінниця – 2022

ПРОГРАМА вступного іспиту з української мови для вступу на навчання до Обласного наукового ліцею-пансіону Комунального закладу вищої освіти «Вінницький гуманітарно-педагогічний коледж» / укл. Л. В. Ненчинська – Вінниця : Комунальний заклад вищої освіти «Вінницький гуманітарно-педагогічний коледж», 2022. с.16

Програма вступного іспиту з української мови для вступу на навчання до Обласного наукового ліцею-пансіону Комунального закладу вищої освіти «Вінницький гуманітарно-педагогічний коледж» містить детальні методичні вказівки щодо складання письмового іспиту у формі диктанту. У програмі окреслено вимоги до знань та умінь вступників з української мови, розписано критерії оцінювання правописних умінь і навичок вступників, запропоновано зразок диктанту для вступного випробування.

Програму вступного іспиту з української мови для мови для вступу на навчання до Обласного наукового ліцею-пансіону Комунального закладу вищої освіти «Вінницький гуманітарно-педагогічний коледж» обговорено і схвалено на засіданні кафедри української філології (протокол № 7 від 16 лютого 2022 року).

**Комунальний заклад вищої освіти
«Вінницький гуманітарно-педагогічний коледж»**

ЗАТВЕРДЖУЮ

В.о. директора коледжу

_____ К. Ф. Войцехівський

« ____ » _____ 2022 р.

ПРОГРАМА
вступного іспиту
з української мови
для вступу на навчання до
Обласного наукового ліцею-пансіону
Комунального закладу вищої освіти «Вінницький
гуманітарно-педагогічний коледж»

Пояснювальна записка

Вступний іспит з української мови має на меті з'ясувати рівень сформованості орфографічних та пунктуаційних умінь і навичок кожного вступника.

Тексти диктантів відображають рівень розвитку сучасної української мови, різноманітність синтаксичних конструкцій, лексичну повноту й багатство стилістичних засобів та відповідають нормам літературної мови. Вони представляють українську літературу, історію та культуру, зокрема творчість письменників, чиї імена введено до шкільних програм з української літератури, історико-публіцистичні та науково-популярні праці відомих діячів української культури, сучасну публіцистику, науково-популярну літературу тощо.

Текст диктанту є відносно цілісним і завершеним, помірно насичений орфограмами й пунктограмами, що передбачені програмами з української мови як обов'язковий орфографічно-пунктуаційний мінімум.

Методика підготовки, проведення та перевірки письмового іспиту з української мови відповідає вимогам до виконання та перевірки письмових робіт, визначеним наказом МОН України (№1/9-342 від 18.05. 2009 р.). В основу критеріїв оцінювання екзаменаційних робіт покладено чинні в загальноосвітній школі норми оцінювання знань, умінь і навичок учнів з української мови.

ВИМОГИ ДО ЗНАНЬ ТА УМІНЬ ВСТУПНИКІВ

Вступник повинен уміти:

ОРФОГРАФІЯ

1. Позначати м'якість приголосних на письмі буквами *ь, і, є, ю, я*.
2. Правильно вживати м'який знак та апостроф, сполучення *йо,ьо*, подвоєння букв на позначення подовжених м'яких приголосних та збігу однакових приголосних.
3. Правильно писати слова іншомовного походження.
4. Вживати *о, е*, дефіс в складних словах.
5. Правильно писати слова з *нів*.
6. Правила переносу частин слова із рядка в рядок.
7. Вживати велику букву.
8. Застосовувати правила написання прізвищ і географічних назв.
9. Дотримуватися правил правопису іменників, прикметників, числівників, займенників, дієслів, дієприкметників, дієприслівників, прислівників, прийменників, сполучників, часток, вигуків.

ПУНКТУАЦІЯ

1. Правильно вживати розділові знаки в кінці речення.
2. За певних умов ставити тире між підметом і присудком.
3. Вживання тире на місці пропущеного члена в неповному реченні.
4. Писати непоширені прикладки через дефіс, та прикладок, що беруться в лапки.
5. Виділяти порівняльні звороти комами.
6. Правильно ставити розділові знаки при однорідних членах речення, звертаннях і вставних словах, відокремлених членах речення.

Вступник повинен знати:

ОРФОГРАФІЯ

1. Правила позначення м'якості приголосних на письмі буквами *ь, і, є, ю, я*.
2. Правила вживання м'якого знака та апострофа, сполучення *йо, ьо*, подвоєння букв на позначення подовжених м'яких приголосних та збігу однакових приголосних.
3. Правопис слів іншомовного походження.
4. Правила вживання *о, е*, дефіса в складних словах.
5. Правила написання слів з *нів*.
6. Правила переносу частин слова із рядка в рядок.
7. Правила вживання великої букви.
8. Особливості застосування правил написання прізвищ і географічних назв.
9. Правила правопису іменників, прикметників, числівників, займенників, дієслів, дієприкметників, дієприслівників, прислівників, прийменників, сполучників, часток, вигуків.

ПУНКТУАЦІЯ

1. Правила вживання розділових знаків в кінці речення.
2. Умови постановки тире між підметом і присудком.
3. Вживати тире на місці пропущеного члена в неповному реченні.
4. Правила написання непоширених прикладок через дефіс, прикладок, що беруться в лапки.
5. Правила виділення порівняльних зворотів комами.
6. Правила вживання розділових знаків при однорідних членах речення, звертаннях і вставних словах, відокремлених членах речення.

Критерії оцінювання правописних (орфографічних і пунктуаційних) умінь вступників до 8 та 9 класу

Основною формою перевірки орфографічної та пунктуаційної грамотності є **текстовий диктант**.

Перевірці підлягають уміння правильно писати слова на вивчені орфографічні правила та словникові слова, визначені для запам'ятовування; постановка розділових знаків відповідно до опрацьованих правил пунктуації; правильність оформлення роботи. Перевірка здійснюється фронтально за традиційною методикою.

Для екзаменаційного диктанту використовується текст, доступний для розуміння вступників. За обсягом тексти диктантів відповідають чинній програмі з української мови – містять 110 –120 слів (для 8 класу), 120 – 140 слів (для 9 класу). Визначаючи кількість слів у диктанті, було враховано як самостійні, так і службові частини мови й вигуки.

Диктант оцінюють однією оцінкою на основі таких критеріїв:

- орфографічні та пунктуаційні помилки оцінюються однаково;
- помилка в слові, яке повторюється в диктанті кілька разів, або в корені однокореневих слів уважається однією помилкою; при підрахуванні ці помилки (скільки б їх не було) вважаються за одну.
- помилки на те саме правило, але в різних словах, вважаються різними помилками;
- розрізняють грубі помилки й негрубі (винятки з усіх правил; написання великої літери в складних власних назвах; правопис прислівників, утворених від іменників з прийменниками; заміна одного розділового знака іншим; випадки, що вимагають розрізнення *не і ні* (у сполученнях *не хто інший, як; не що інше, як; ніхто інший не; ніщо інше не...*); пропуск одного із сполучуваних розділових знаків або порушення їх послідовності; заміна українських букв російськими); дві негрубі помилки вважають однією грубою; одна негруба помилка не враховується;
- за наявності в диктанті більше п'яти поправок оцінка знижується на бал.

**Нормативи оцінювання диктанту
на вступному іспиті з української мови
для вступників до Обласного наукового ліцею-пансіону
Комунального закладу вищої освіти «Вінницький гуманітарно-педагогічний
коледж»**

<i>Бали</i>	<i>Кількість помилок</i>
1	15-16 і більше
2	13-14
3	11-12
4	9-10
5	7-8
6	5-6
7	4
8	3
9	1+1 (негруба)
10	1
11	1 (негруба)
12	–

ЗРАЗОК ДИКТАНТУ ДЛЯ ВСТУПНОГО ВИПРОБУВАННЯ

КАШТАН

Каштан звичайний прикрашає вулиці й парки Києва, Одеси, Ужгорода, Львова та інших українських міст. Його батьківщина – Балканський півострів. Він пройшов багатьма європейськими столицями і тисяча вісімсот дванадцятого року з'явився в Криму, а за кілька років оселився у Києві. Тут прекрасно акліматизувався.

Деревину каштана використовують у меблевій промисловості, з плодів одержують високої якості крохмаль і спирт. Розтерте на порошок каштанове насіння допомагає під час нежитю та головного болю.

Каштан благородний відомий ще й тим, що задовго до появи зернових заміняв людині хліб. Досі в багатьох районах Італії каштановий хліб є таким же популярним, як у нас житній чи пшеничний. Смажені каштани – нехитрі ласощі багатьох народів. Ресторанні меню європейських міст рясніють стравами з плодів цього дерева. *(З журналу; 115 сл.)*

Поради вступникам, які готуються до написання диктанту

Готуючись до вступного іспиту з української мови, візьміть до уваги такі поради:

1. Ретельно повторіть вивчені орфографічні й пунктуаційні правила та винятки з них, адже текст екзаменаційного диктанту може містити будь-які орфограми і пунктограми, засвоєні вами в 7 (8)-му та попередніх класах.

2. Критично й вдумливо проаналізуйте орфографічні та пунктуаційні помилки, яких найчастіше припускалися у своїх письмових роботах протягом року. Поміркуйте, чим саме вони спричинені (можливо, неухважністю, а може, ви не знаєте відповідного правила чи плутаєте його з іншим тощо). Визначивши причину, легше запобігти помилці.

3. Перевіряючи диктант, зверніть особливу увагу на ті слова і розділові знаки, у написанні яких ви вагалися під час диктування.

4. Розчленовуйте орфографію та пунктуацію на частини. Визначте, що в кожній з них є основним. Орфограми, що пишуться за фонетичним принципом (звучання та написання збігаються) – вимагають лише уважного слухання. Для написання таких орфограм тренуйте слух.

5. Пам'ятайте, що існують такі правила орфографії, які розходяться з правилами орфоєпії: [ми^елуйе^ис':а] – милуєшся, [зустр'ічайуц':а] – зустрічаються тощо. Ці орфограми пишуться за морфологічним принципом. У таких випадках треба добре знати морфологічну будову слова, словотвір, частини мови та їхні морфологічні ознаки, систему відмінювання й дієвідмінювання. До таких орфограм належать відмінкові форми змінних частин мови, дієсловні форми, правопис суфіксів і префіксів тощо.

6. Серед пунктограм можна виділити інтонаційні, структурні та змістові (сміслові). Найпростіше з інтонаційними: можна натренувати слух на окличну, питальну й розповідну інтонацію та паузи. Відтак, якщо знати, якій інтонації, паузі який знак відповідає, то основний мінімум розділових знаків буде поставлено правильно.

Структурні пунктограми найскладніші. Щоб ними користуватися, треба добре знати синтаксичну будову речення, усі типи розділових знаків і основні правила їх постановки.

Змістові (сміслові) пунктограми є спільними зі структурними, бо синтаксична будова речення відображає його зміст, є формою логічного наповнення. Однак один логічний зміст може мати кілька синтаксичних структур із різними розділовими знаками: *як приїду – зайду; після приїзду зайду; коли приїду, то зайду.*

7. Під час самостійної перевірки бажано подумки озвучувати написане. Це допоможе вам вчасно помітити допущені помилки.

Література для підготовки до вступного іспиту:

1. Бурячок А. А. Орфографічний словник. Київ: Богдан, 2000.
2. Волощак М. Неправильно-правильно. Довідник з українського слововживання. Київ : Просвіта, 2000. 128 с.
3. Дияк О. В. Українська мова : комплексне видання для підготовки до ЗНО : навч. посіб. Київ : Літера ЛТД, 2015. 512 с.
4. Єрмоленко С. Я. Українська мова: Короткий тлумачний словник лінгвістичних термінів . Київ : Либідь, 2001. 223 с.
5. Збірник диктантів для державної підсумкової атестації з української мови : 9-ий кл. / укладач О. М. Авраменко. Київ: Центр навч.-метод. л-ри, 2014. 80 с.
6. Збірник диктантів з української мови : 10-12 класи / упорядники : І. В. Тимченко, М. О. Алексеєва, Л. Г. Пенцова, Н. Г. Толстоко́ра. Харків : Основа, 2007. 96 с.
7. Збірник диктантів з української мови для 5-11 класів / упоряд. Н. І. Гноєва, Л. Г. Савченко, Л. А. Шевелева. Харків : Гімназія, 2011. 368 с.
8. Збірник диктантів з української мови для учнів 5-9 класів спеціальних загальноосвітніх навчальних закладів / укл. Н. І. Олійник. Жовті Води, 2012. 40 с.
9. Мала філологічна енциклопедія / [Уклали: О.І. Скопненко, Т.В. Цимбалюк]. Київ: Довіра, 2007. 478 с.
10. Олійник О. Світ українського слова . Київ : Хрещатик, 1994. 415 с.
11. Сікорська З. С. Словникові диктанти з української мови . Київ : Вежа, 1999.
12. Скрипник Л. Г. Власні імена людей. Київ : Наукова думка, 1986. 310 с.
13. Сучасна українська мова / За ред. О. Д. Пономарева. Київ: Либідь, 2001. 399 с.
14. Український правопис / [Ін-т мовознавства ім. О. О. Потебні НАН України, Ін-т укр. Мови НАН України]. Київ : Наукова думка, 2012. 288 с.
15. Український правопис. Київ : Наук. думка, 1993, 1994, 2005, 2019
16. Шевелева А. А. Новий збірник диктантів з української мови для учнів 5-11 класів та вступників. Харків: Ранок, 2010. 288 с.
17. Ющук І. П. Практичний довідник з української мови. Київ : Рідна мова,

1998. 224 c.

